IV

(Upplysningar)

UPPLYSNINGAR FRÅN EUROPEISKA UNIONENS INSTITUTIONER, BYRÅER OCH ORGAN

RÅDET

Gemensam lägesrapport från rådet och kommissionen om genomförandet av arbetsprogrammet Utbildning 2010 (1)

(2010/C 117/01)

1. INLEDNING

Utbildning är av central betydelse för Lissabonagendan för tillväxt och sysselsättning och ingår i uppföljningen av den med tanke på 2020. Att inrätta en välfungerande "kunskapstriangel", som omfattar utbildning, forskning och innovation, och att hjälpa *alla* medborgare att skaffa sig bättre färdigheter är avgörande för tillväxt och sysselsättning samt för rättvisa och social integration. Den ekonomiska nedgången gör att dessa långsiktiga mål blir ännu mer aktuella. Både offentliga och privata budgetar utsätts för stort tryck, befintliga jobb försvinner och nya jobb kräver ofta andra och bättre färdigheter. Utbildningssystemen bör därför bli mycket mer öppna och lyhörda för medborgarnas, arbetsmarknadens och hela samhällets behov.

Samarbetet på europeisk nivå inom utbildningspolitiken har sedan 2002 (2) på ett värdefullt sätt stött utbildningsreformer i olika länder och bidragit till att inlärare och yrkesverksamma kunnat röra sig runt om i Europa. På grundval av denna strategi och med full respekt för medlemsstaternas ansvar för sina utbildningssystem godkände rådet i maj 2009 en strategisk ram för europeiskt utbildningssamarbete (Utbildning 2020) (3).

Denna fjärde gemensamma rapport inriktas på de framsteg som gjorts i fråga om överenskomna utbildningsmål under åren 2007–2009. Rapporten bygger på en utförlig bedömning av nationella rapporter och resultat i förhållande till en rad indikatorer och referensnivåer för genomsnittliga resultat i Europa (riktmärken) (4). Rapporten fokuseras huvudsakligen på genomförandet av 2006 års rekommendation om nyckelkompetenser (5). Den innehåller även en översikt av utvecklingen av nationella strategier för livslångt lärande och av de reformer som företagits för att göra yrkesutbildning mer attraktiv och relevant för arbetsmarknadens behov och för att modernisera högre utbildning.

I rapporten tas också hänsyn till nyligen kartlagda utmaningar, särskilt sådana som är kopplade till initiativet Ny kompetens för nya arbetstillfällen (6). Trots att medlemsstaterna inte uttryckligen fokuserade sina rapporter på hur utbildningen bör reagera på den ekonomiska krisen, är de frågor som de tog upp, särskilt framstegen i genomförandet av ett kompetensbaserat tillvägagångssätt och moderniseringen av yrkesinriktad och högre utbildning, avgörande för att Europa ska lyckas ta sig ut ur den rådande krisen.

Följande tendenser och utmaningar kan urskiljas:

1. Det har skett en allmän förbättring av utbildningsresultaten i EU. Detta till trots kommer merparten av riktmärkena för 2010 inte att uppnås i tid, medan resultaten för det väsentliga riktmärke som gäller läskunnighet faktiskt är på nedgång. Mer verkningsfulla initiativ på nationell nivå krävs om dessa riktmärken ska uppnås. Den ekonomiska krisen, i kombination med den demografiska utmaningen, visar att det brådskar med reformer och att man måste fortsätta att investera i utbildningssystemen för att möta de viktigaste ekonomiska och sociala utmaningarna.

(1) Med följande två arbetsdokument som underlag: 15897/09 ADD 1 (analysis of implementation at the European and national levels) och 16646/09 ADD 1 (Indicators and benchmarks 2009).
(2) EGT C 142, 14.6.2002, s. 1.
(3) EUT C 119, 28.5.2009, s. 2.
(4) SEK(2009) 1598 och SEK(2009) 1616.
(5) EUT L 394, 30.12.2006, s. 10.
(6) KOM(2008) 868.

2. Många länder inför reformer som uttryckligen använder ramen för nyckelkompetenser som referenspunkt. Det har gjorts goda framsteg med att anpassa skolornas läroplaner. Mycket återstår dock att göra för att stödja lärarnas kompetensutveckling, uppdatera bedömningsmetoder och införa nya sätt att organisera lärande i en innovativ skolmiljö. En mycket viktig uppgift består i att se till att *alla* inlärare, inbegripet de som är mindre gynnade och de som deltar i yrkes- och vuxenutbildning, får dra fördel av innovativa metoder.

3. Att genomföra livslångt lärande via formellt, icke-formellt och informellt lärande samt ökad rörlighet är fortfarande ett problem. Utbildningsanstalterna, inbegripet högskolorna, bör bli mer öppna och inriktade på de behov som finns på arbetsmarknaden och i hela samhället. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt upprättandet av partnerskap mellan utbildnings- och arbetsvärlden.

2. NYCKELKOMPETENSER

I den europeiska ramen för nyckelkompetenser för livslångt lärande [7] kartläggs och fastställs följande åtta nyckelkompetenser, som är nödvändiga för personlig utveckling, aktivt medborgarskap, social integration och anställbarhet i ett kunskapsbaserat samhälle:

1. Kommunikation på modersmålet.

2. Kommunikation på främmande språk.

3. Matematiskt kunnande och grundläggande vetenskaplig och teknisk kompetens.

4. Digital kompetens.

5. Lära att lära.

6. Social och medborgerlig kompetens.

7. Initiativförmåga och företagaranda

8. Kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer.

Den grundläggande utbildningen bör stödja utvecklingen av dessa nyckelkompetenser upp till en nivå som rustar alla unga människor, inbegripet de som är mindre gynnade, för vidareutbildning och arbetsliv. Vuxenutbildningen börja ge alla vuxna verkliga möjligheter att utveckla och uppdatera sina nyckelkompetenser under hela livet.

[7] Se fotnot 5.

2.1 Framsteg i reformerna av läroplanerna

I hela EU råder det en tydlig tendens i riktning mot kompetensbaserad undervisning och inlärning, där man utgår från läranderesultat. Den europeiska ramen för nyckelkompetenser har avsevärt bidragit till detta. I några länder har den stått i centrum för reformen av utbildningspolitiken.

Avsevärda framsteg har i synnerhet gjorts beträffande skolornas läroplaner. Traditionella ämnesområden som modersmål, främmande språk eller matematik och naturvetenskapliga ämnen behandlas på ett mer ämnesövergripande sätt, med större tonvikt på utveckling av färdigheter och positiva attityder vid sidan av kunskaper och med fler tillämpningar inriktade på det verkliga livet. De övergripande nyckelkompetenserna får en mer framträdande och tydligare plats i läroplanerna. Till följd av det som bedömdes som dåliga resultat av många medlemsstater i 2006 års Pisa-undersökning har flera länder infört strategier eller handlingsplaner för att höja nivån på de grundläggande färdigheterna, särskilt inom läsning, matematik och naturvetenskap.

2.2 Organiseringen av lärandet i skolorna behöver förbättras ytterligare

Även om läroplanerna allmänt sett håller på att förändras, räcker inte bara detta. Det kompetensbaserade tillvägagångssättet inbegriper de färdigheter och attityder som krävs för att tillämpa kunskaper på ett relevant sätt och utveckling av positiva attityder till vidareutbildning, kritiskt tänkande och kreativitet. Detta utgör en verklig utmaning för organiseringen av lärandet och är ytterst beroende av lärarnas och skolledningens förmåga. Det kräver också att skolorna får ett tydligare ansvar för att förbereda eleverna för vidareutbildning som en central del av sitt uppdrag.

2.2.1 *Praktisk tillämpning av övergripande nyckelkompetenser*

Det görs mycket för att utrusta skolor med ny teknik och tillhandahålla grundläggande IKT-färdigheter som en del av den digitala kompetensen. Ungdomar tillägnar sig emellertid i allt större utsträckning IKT-färdigheter informellt och sådana aspekter som kritiskt tänkande i användningen av ny teknik och nya medier, riskmedvetenhet samt etiska och juridiska frågor har fått mindre uppmärksamhet. Allteftersom IKT-användningen blir ett allt vanligare inslag i människors liv bör dessa frågor uttryckligen tas upp i undervisning och inlärning. Den nya teknikens potential att främja innovation och kreativitet samt nya partnerskap och skräddarsytt lärande behöver utnyttjas bättre.

Kompetenser för att lära sig att lära finns också med i många läroplaner, men skolor och lärare behöver mer stöd för att systematiskt integrera dessa i undervisning och inlärning och för att främja lärandekulturen under hela skolgången. Innovativa metoder, som skräddarsydda lärandeplaner och forskningsbaserat lärande, kan visa sig särskilt användbara för dem vilkas tidigare erfarenheter av skolan varit dåliga eller negativa.

På samma sätt gäller det att se till mer än bara kunskaper när man söker att förmedla social och medborgerlig kompetens, initiativförmåga och företagaranda samt kulturell medvetenhet. Eleverna behöver fler tillfällen att ta initiativ och lära i skolor som är öppna mot arbetsvärlden, volontärarbete, idrott och kultur. Dessa kompetenser är av grundläggande vikt för att man ska kunna skapa större innovationskapacitet och tillhandahålla integrationsvägar för elever med invandrarbakgrund och/eller från missgynnade förhållanden. Att öppna skolor för utåtriktade aktiviteter tillsammans med arbetsgivare, ungdomsgrupper, verksamma inom kultur och det civila samhället är viktigt i detta sammanhang.

Det finns allt fler exempel på hur företagaranda kan främjas via partnerskap med företag eller utvecklingen av elevdrivna miniföretag. Diskussionerna visar att dessa måste kompletteras med insatser för att främja initiativtagande, kreativitet och innovation i skolorna.

2.2.2 *Utbildning för lärare och skolledare*

Kvaliteten på undervisningen och skolledningen är de viktigaste faktorerna inom skolan när det gäller att förklara elevernas resultat.

I somliga länder finns det tecken på att den grundläggande lärarutbildningen förbereder lärarna för att använda nyckelkompetensstrategin. Merparten av lärarna är emellertid de som redan är i tjänst. Det finns inte många belägg i nationella rapporter eller policydiskussioner om utbildningspolitik på systematiska ansträngningar för att uppdatera lärarnas kompetens för detta.

Enligt Talis-undersökningen ([8]) har lärarna inte många incitament för att förbättra undervisningen och de vanligaste typerna av fortbildning som de har tillgång till är inte de mest verkningsfulla. Merparten lärare skulle vilja få mer fortbildning (särskilt om elever med särskilda behov, IKT-färdigheter och elevbeteende).

Fortbildning för skolledare är avgörande, eftersom de ansvarar för att skapa en miljö där elever och lärare drar nytta av skolorna som lärgemenskaper. Det är dock endast några få länder som har obligatorisk fortbildning för skolledare.

([8]) OECD 2009.

2.2.3 *Att utveckla bedömning och utvärdering*

Det finns allt fler belägg för att bedömningar avsevärt bidrar till effektiv inlärning och bättre motivation.

Minimistandarder och centraliserade bedömningar används nu i de flesta länder, åtminstone inom allmän utbildning, för att utifrån en jämförbar grund bedöma om eleverna förvärvat nyckelkompetenserna.

De flesta bedömningsmetoder som används för närvarande betonar dock i stor utsträckning kunskaper och memorering och fångar inte tillräckligt in den väsentliga aspekt i nyckelkompetenserna som rör färdigheter och attityder. Bedömningen av övergripande nyckelkompetenser och bedömningen inom ramen för ämnesövergripande arbete verkar utgöra en särskild utmaning. Erfarenheten från de länder som använder kompletterande metoder, som bedömning av kolleger, portföljer, individuellt lärande eller system för skolbedömning samt projektbaserad bedömning, bör undersökas närmare och ligga till grund för vidare utveckling.

2.3 **Fler insatser behövs för läskunnighet och till förmån för de mindre gynnade eleverna**

En god läskunnighetsnivå är grunden för förvärvande av nyckelkompetenser och för livslångt lärande och man bör därför se till att den förvärvas så tidigt som möjligt. Därför ger den försämrade prestationen inom läsfärdighet i förhållande till EU:s riktmärke för 2010 anledning till fortsatt djup oro. Otillräcklig läskunnighet, särskilt bland pojkar och invandrare, utgör ett allvarligt hinder för utsikterna till arbete och välbefinnande. Även om de flesta länder har infört särskilda åtgärder för att stödja förvärvandet av läsfärdighet, framstår det klart att mer effektiva insatser på nationell nivå är nödvändiga.

Medan EU:s riktmärke för 2010 är att minska andelen femtonåringar med dålig läskunnighet med 20 %, har denna andel faktiskt ökat från 21,3 % år 2000 till 24,1 % år 2006 ([9]). Resultaten för elever med invandrarbakgrund inom läsning, matematik och naturvetenskap är lägre än för infödda elever (uppgifter från Pisa).

Något som framstår som en tydlig tendens är ett mer individualiserat tillvägagångssätt vad gäller mindre gynnade elevers inlärning. Detta åtföljs ofta av riktade insatser för att stödja de elever som har läs- och skrivsvårigheter (inbegripet invandrare) och elever med särskilda utbildningsbehov eller de elever som riskerar att lämna skolan i förtid. Av nationella rapporter framgår dock att framstegen går långsamt och att mycket återstår att göra för att uppväga den mindre gynnsamma bakgrunden. Man ser en tydlig skillnad mellan länder där elever med särskilda utbildningsbehov integreras i skolan och de länder där dessa undervisas för sig: andelen elever med särskilda behov som undervisas för sig jämfört med antalet elever totalt i den obligatoriska skolan utgör mellan 0,01 % och 5,1 % (EU-genomsnitt: 2.1 %).

([9]) Resultaten av Pisastudien 2009 kommer att föreligga i december 2010.

Program som är inriktade på tidigt förvärvande av grundläggande färdigheter, särskilt läskunnighet och räkneförmåga, blir numera en strategi i de flesta länderna. I vissa fall kompletteras de med en systematisk tidig kartläggning av inlärningsproblem och efterföljande stöd för att undvika att elever hamnar på efterkälken eller med program som är avsedda att öka intresset för sådana ämnen som främmande språk eller matematik och naturvetenskap.

Även om det är vanligt med särskilda åtgärder till förmån för missgynnade grupper, har några länder infört övergripande rättsliga ramar, inbegripet rättighetsbaserad lagstiftning, som gäller både elever i vanliga skolor och särskilda målgrupper.

2.4 **Behovet av förbättrade nyckelkompetenser inom yrkes- och vuxenutbildning**

Av tradition är yrkesutbildning mer inriktad på kompetenser än den allmänna utbildningen. I de flesta länder ingår emellertid hela skalan av nyckelkompetenser, såsom de definieras i den europeiska ramen, mindre systematiskt i yrkesutbildningssystemen än i den allmänna utbildningen. I synnerhet bör mer uppmärksamhet ägnas åt kommunikation på främmande språk och hela raden övergripande nyckelkompetenser, som blir allt viktigare med tanke på de behov som växer fram på arbetsmarknaden och i samhället. Utmaningen rör läroplaner, undervisnings- och inlärningsmetoder samt utbildningen av lärare och utbildare inom yrkesutbildning.

De flesta länder betonar vikten av ett effektivt vuxenutbildningssystem. Syftet är att ge vuxna bättre färdigheter för arbetsmarknaden, integrera dem i samhället och förbereda dem för ett aktivt åldrande.

Vissa framsteg har gjorts med att öka vuxnas deltagande i utbildning, men inte tillräckligt för att uppnå riktmärket för 2010 på 12,5 %. År 2008 deltog 9,5 % av européerna i åldern 25–64 år i någon utbildning under de fyra veckorna före undersökningen, och sannolikheten för välutbildade vuxnas deltagande var fem gånger så stor som lågutbildades deltagande.

77 miljoner européer i åldrarna 25–64 år (nästan 30 %) har fortfarande högst grundskoleutbildning.

Åtgärder för att stödja möjligheterna för vuxna att förvärva nyckelkompetenser inbegriper ny och reviderad lagstiftning, bättre tillhandahållande och styrformer samt särskilda finansieringsåtgärder. I linje med handlingsplanen för vuxenutbildning ([10]) uppmärksammar man läskunnighet, språk och digital kompetens särskilt bland lågutbildade och/eller arbetslösa vuxna och invandrare. Det finns gott om program för ”en andra chans” att avsluta skolutbildningen. Läskunnighet och räkneförmåga ingår även ibland i yrkesinriktade kurser. Att kombinera sådana åtgärder med vägledning och erkännande av såväl formellt som icke-formellt och informellt lärande ses som ett viktigt sätt att uppnå bra resultat.

Det är dock också viktigt för vuxenutbildningen att utbudet täcker hela skalan av nyckelkompetenser och att man inte koncentrerar sig på enskilda färdigheter, som läskunnighet eller särskilda yrkesfärdigheter. Utbildningen bör också se till behoven hos vuxna med alla slags kvalifikationer, inbegripet lågutbildade, vuxna med särskilda utbildningsbehov samt äldre. Färdigheterna hos vuxenutbildningspersonal bör därför uppgraderas i enlighet med detta.

3. **STRATEGIER OCH INSTRUMENT FÖR LIVSLÅNGT LÄRANDE**

3.1 **Livslångt lärande är ett etablerat begrepp**

Alla EU-länder erkänner livslångt lärande ”från vaggan till graven” som nyckelfaktor för tillväxt, sysselsättning och social integration. En viktig aspekt av detta är nivån på deltagande i utbildning av personer i åldern 4–64 år, vilken ökar i nästan alla EU-länder ([11]).

De flesta länder har antagit uttryckliga strategier för livslångt lärande. Särskilda insatser har gjorts för att utarbeta instrument som stöder flexibla lärandevägar mellan olika delar av utbildningssystemen.

Genomförandet av den europeiska ramen för kvalifikationer går in i ett avgörande skede. De flesta länder gör avsevärda framsteg i utarbetandet av nationella ramar för kvalifikationer, som omfattar utbildning av alla slag och på alla nivåer, och i kopplingen av sina ramar till den europeiska ramen senast 2010. Detta är knutet till att man i större omfattning använder läranderesultat för att fastställa och beskriva kvalifikationer och validerar icke-formellt och informellt lärande.

Man har också vidtagit åtgärder för att vidareutveckla system för livslång vägledning, särskilt för vuxna. De olika vägledningssystemen behöver emellertid ändå samordnas bättre, också för att hjälpa unga människor att fullgöra sin utbildning och komma in på arbetsmarknaden.

3.2 **Genomförandet kvarstår som en utmaning**

Genomförandet och vidareutvecklingen av strategier för livslångt lärande kvarstår som en stor utmaning. Strategierna är konsekventa och övergripande enbart i ett fåtal fall och somliga fokuserar alltjämt på särskilda sektorer eller målgrupper snarare än hela livscykeln. För att få önskat resultat måste strategierna täcka tillräckligt långa tidsperioder, skapa möjligheter för alla åldersgrupper samt revideras och vidareutvecklas. För att öka

([10]) KOM(2007) 558 och EUT C 140, 6.6.2008, s. 10.

([11]) Se SEK(2009) 1616, kapitel 1, diagram 1.2.

deras relevans och genomslagskraft och för att motivera enskilda att delta i lärande behövs ett större engagemang från intressenternas sida och bättre samarbete med andra politikområden än utbildning. En avgörande fråga i den rådande ekonomiska krisen är bristen på lämpliga mekanismer för att på ett strategiskt sätt använda begränsade resurser, bl.a. för att ta hänsyn till nya och framväxande behov av färdigheter.

4. YRKESINRIKTAD UTBILDNING

4.1 För en attraktiv utbildning av hög kvalitet

Huvudsyftet med Köpenhamnsprocessen – att göra yrkesutbildningssystem mer attraktiva och höja deras kvalitet – uppmärksammas, bland annat genom att man inför kvalitetssäkringssystem i enlighet med den nyligen antagna europeiska referensramen för kvalitetssäkring av yrkesutbildning ([12]). De flesta EU-länder prioriterar detta. Särskild uppmärksamhet riktas mot professionalisering av yrkeslärare och -utbildare. Man använder i högre grad modulsystem för att göra yrkesutbildningen mer flexibel och lyhörd för inlärarnas och företagens behov.

4.2 Utbudet av yrkesutbildning måste bli mer relevant

Enligt initiativet *Ny kompetens för nya arbetstillfällen* återstår stora utmaningar. Den bristfälliga matchningen mellan färdighetsnivåer och arbetsmarknadens krav kommer sannolikt att tillta fram till 2020, om yrkesutbildningssystemen inte kan reagera snabbare och mer flexibelt på den förväntade ökningen av kvalifikations- och färdighetsbehoven.

För att göra yrkesutbildningen mer relevant för arbetsmarknadens behov blir utbildning på arbetsplatsen i allt högre grad ett komplement till skolutbildning. Ett antal länder utan någon större tradition på dessa områden upprättar nya lärlingssystem och utvecklar samarbete med arbetsmarknadens parter för att planera och uppdatera utbudet av yrkesutbildning. Det behövs dock en ännu närmare koppling till näringslivet och ytterligare utvidgning av lärandet på arbetsplatsen, om yrkesutbildningssystemen ska anpassas till arbetsmarknadens framväxande behov. Fler insatser behövs också för att utarbeta effektiva verktyg för att förutse behoven av färdigheter.

Även om man i allt större utsträckning satsar på att underlätta övergången från yrkesinriktad till högre utbildning, måste framstegen gå snabbare. Deltagare i yrkesutbildning behöver fortfarande attraktivare kvalifikationer och möjligheter till rörlighet samt bättre stöd genom vägledning and språkundervisning.

([12]) EUT C 155, 8.7.2009, s. 1.

5. ATT MODERNISERA DEN HÖGRE UTBILDNINGEN

5.1 Vissa framsteg vad gäller bättre möjligheter till tillträde och diversifiering av finansieringen

Det finns en ökande politisk medvetenhet om att möjligheter till tillträde till högre utbildning för icke-traditionella inlärare är av avgörande vikt för att livslångt lärande ska bli verklighet. De flesta länder har vidtagit åtgärder, däribland ekonomiska incitament, för att öka deltagandet av studenter med lägre socioekonomisk status.

> 24 % av Europas vuxna befolkning (i åldern 25–64 år) har en avslutad högre (dvs. eftergymnasial) utbildning, vilket är betydligt lägre än både USA och Japan (med 40 %).

Inkomstkällorna blir alltmer diversifierade på högskolorna, med kursavgifter som den viktigaste. Det blir också allt vanligare med resultatbaserade avtal och konkurrens mellan högskolorna, bland annat om offentliga medel.

5.2 Investering i och tillhandahållande av livslångt lärande är fortfarande en utmaning

Att öka investeringarna från såväl offentliga som privata källor är fortfarande en utmaning, särskilt under en ekonomisk kris. Några EU-länders initiativ för att öka och styra resurser mot investering i högre utbildning är glädjande, men ytterligare diversifiering bör eftersträvas för att skaffa ytterligare medel. Investeringarna bör också göras effektivare genom att kvalitetssäkringssystemen stärks med stöd av utökat samarbete enligt den strategiska ramen för utbildningssamarbete (Utbildning 2020).

Det är fortfarande rigida strukturella och kulturella system som utgör de största hindren mot att stärka den högre utbildningens roll i yrkesrelaterad eller personlig utveckling för dem som redan arbetar. Högskolorna bör ges incitament att utarbeta mer flexibla kursplaner och närvarosystem och utvidga valideringen av tidigare lärande. Den högre utbildningen bör vara en integrerad del i utvecklingen av övergripande nationella kvalifikationsramar.

Större autonomi för högskolorna och bättre styrformer och redovisningsskyldighet för lärosätena är avgörande för att de ska kunna ta emot alla inlärare, i synnerhet icke-traditionella inlärare, och diversifiera sina inkomster. Partnerskap mellan högskolor och företag ([13]) kan skapa lämpliga förutsättningar för en större andel av privata medel från företag och hjälpa universiteten att i linje med initiativet ”ny kompetens för nya

([13]) KOM(2009) 158.

arbetstillfällen" utarbeta kursplaner och kvalifikationer som är mer relevanta för de kompetenser som både arbetsmarknaden och studenterna behöver ([14]).

6. HUR VI KAN GÅ VIDARE

6.1 Att förstärka EU-samarbetet – genomförande av den nya strategiska ramen

Denna gemensamma lägesrapport för 2010 anger framsteg på ett antal viktiga områden och visar hur europeiskt samarbete har bidragit till nationella reformer ([15]). Rapporten pekar emellertid också på väsentliga utmaningar, särskilt vad gäller det fullständiga genomförandet av ramen för nyckelkompetenser och en mer öppen och relevant utbildning, vilka kräver ytterligare politiska åtgärder både på europeisk och nationell nivå.

Den strategiska ramen för utbildningssamarbete (Utbildning 2020) ger möjlighet att möta dessa utmaningar. Uppföljningen bör ingå i de prioriterade arbetsområden som särskilt planeras för den första arbetscykeln för åren 2009–2011 inom Utbildning 2020 och som är kopplade till genomförandet av initiativet *Ny kompetens för nya arbetstillfällen* och EU:s ungdomsstrategi ([16]).

6.2 Kärnkompetenser för alla med livslångt lärande som grund

Många länder är i färd med att reformera sina läroplaner med tydlig utgångspunkt i ramen för nyckelkompetenser, särskilt i skolsektorn. Innovativa metoder inom undervisning och lärande måste dock utarbetas och genomföras mer generellt för att alla medborgare ska få tillgång till lärandemöjligheter av hög kvalitet under hela livet.

— Mer måste göras för hjälpa dem som riskerar att misslyckas med utbildningen och hamna i socialt utanförskap att förvärva nyckelkompetenser. Man bör ytterligare utöka de befintliga insatserna för att tillhandahålla ytterligare medel för mindre gynnade inlärare, stöd till särskilda utbildningsbehov i integrerande miljöer eller riktade åtgärder för att förebygga att elever lämnar skolan i förtid. Det ökande antalet personer med dålig läskunnighet utgör det största orosmomentet. Övergripande insatser, som täcker alla lärandenivåer, från förskolan till yrkesutbildning och vuxenutbildning, krävs både på nationell och på europeisk nivå.

— Mer måste också göras för att utarbeta undervisnings- och bedömningsmetoder som ligger i linje med inriktningen på kompetenser. Medlemsstaterna och kommissionen kommer att intensifiera arbetet inom den strategiska ramen för utbildningssamarbete (Utbildning 2020) för att hantera dessa frågor. Lärandet bör leda till att deltagarna inte förvärvar bara kunskap utan också relevanta färdigheter och attityder. Särskilda insatser behövs för de övergripande nyckelkompetenser som är avgörande för mer kreativitet och innovation och för framgång i arbetslivet och i samhället rent allmänt.

— Fortbildningen för alla lärare, utbildare och skolledare måste ge dem de färdigheter, både pedagogiska och andra, som behövs för att klara de nya roller som detta tillvägagångssätt innebär. Det är också avgörande att göra läraryrket mer attraktivt och att ge det bättre stöd.

— Vi måste förstärka de kompetenser som krävs för att delta i vidareutbildning och på arbetsmarknaden som ofta brukar vara nära kopplade till varandra. Detta innebär att vidareutveckla inriktningen på nyckelkompetenser även i andra sektorer än skolsektorn, i vuxenutbildning och i yrkesutbildning med kopplingar till Köpenhamnsprocessen, och se till att högskoleresultaten bättre motsvarar arbetsmarknadens behov. Detta innebär också att man utarbetar sätt på vilka man kan utvärdera och registrera övergripande kompetenser, färdigheter och attityder som är av betydelse för tillträde till arbete och vidareutbildning. Ett gemensamt "språk" som kopplar samman utbildningsvärlden och arbetsmarknaden måste utarbetas för att göra det lättare för medborgarna och arbetsgivarna att förstå hur nyckelkompetenser och läranderesultat är relevanta för olika uppgifter och yrken. Det skulle underlätta medborgarnas yrkesmässiga och geografiska rörlighet.

6.3 Mer arbete i form av partnerskap

För att höja människors kompetensnivå och på så sätt göra dem bättre rustade för framtiden måste utbildningssystemen också blir mer öppna och relevanta för världen runt omkring.

— Man bör på alla nivåer främja partnerskap mellan utbildningsanstalter och omvärlden, särskilt arbetslivet. Sådana partnerskap skulle sammanföra yrkesverksamma inom utbildning, företag, organ i det civila samhället samt nationella och regionala myndigheter med en gemensam agenda och i ett perspektiv av livslångt lärande. Partnerskapen skulle också skapa nya möjligheter för rörlighet i lärandesyfte.

— Fler incitament behövs för att uppmuntra högskolor till att ta emot icke-traditionella inlärare och missgynnade grupper, bl.a. via partnerskap med aktörer utanför högskolorna.

— Inlärare bör få fler och bättre möjligheter att skaffa sig praktisk erfarenhet och insikt i yrkes-, samhälls- och kulturlivet. I detta syfte bör arbetsplatsbaserad inlärning, lärlingsutbildning och volontärarbete få en mycket större plats, inte bara i yrkes- och vuxenutbildning utan även i skolor och högskolor.

([14]) Se Eurobarometer nr 260.
([15]) Se även SEK(2009) 1598.
([16]) KOM(2009) 200.

— Utarbetandet och genomförandet av strategier för livslångt lärande bör ske med medverkan av intressenter och utbildningsleverantörer och inbegripa samarbete med andra politiska sektorer än utbildning.

6.4 **Utbildningens plats i EU:s strategi för perioden efter 2010 (”EU 2020”)**

Riktade ökningar av investeringar i utbildning på såväl nationell som europeisk nivå är avgörande för att komma ut ur den ekonomiska krisen, både som ett inslag i långsiktiga strukturreformer och för att minska krisens omedelbara sociala effekter. Mer än någonsin beror Europas framgångar i den globala konkurrensen på dess färdigheter och innovationskapacitet och en snabb övergång till en koldioxidsnål och kunskapsbaserad ekonomi.

Man måste ytterligare stärka den roll som utbildning har som ett stöd för kunskapstriangeln. Innovation och tillväxt kommer att hämmas utan en bred bas med kunskaper, färdigheter och kompetenser som främjar begåvning och kreativitet från tidig ålder och som uppdateras under hela vuxenlivet.

Livslångt lärande och rörlighet som tillhandahålls av utbildning av hög kvalitet är avgörande för att alla människor ska kunna förvärva de färdigheter som är relevanta inte bara för arbetsmarknaden utan för social integration och aktivt medborgarskap. Den strategiska ramen för utbildningssamarbete (Utbildning 2020) kommer att tillsammans med initiativet *Ny kompetens för nya arbetstillfällen* spela en nyckelroll i arbetet med de prioriteringar som står i centrum för den framtida ”EU 2020”-strategin.